

СЕКЦІЯ 4 СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 342.562(100:477)

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2025-2-7>

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АПАРАТУ СУДУ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Назаркевич Сергій Петрович,
аспірант кафедри національного, міжнародного права
та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
serhii_nazarkevych@ukr.net
orcid.org/0009-0007-9353-6881

***Метою** наукової статті є комплексний аналіз правового статусу та організації апарату суду в Україні та зарубіжних країнах, виявлення нормативно-правових прогалин у вітчизняному законодавстві та обґрунтування можливості їх подолання шляхом імплементації позитивного зарубіжного досвіду. Стаття спрямована на розробку рекомендацій щодо удосконалення організації судового апарату в Україні, підвищення ефективності судочинства та забезпечення довіри до судової влади через призму передового досвіду міжнародної практики.*

*У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових та спеціально-правових **методів**, зокрема: порівняльно-правовий метод – для аналізу організації апарату суду в зарубіжних країнах та виявлення можливостей адаптації їх досвіду в Україні; системний підхід – для узагальнення отриманих результатів і формування висновків; та формально-юридичний метод – для аналізу норм законодавства.*

***Результати.** Було встановлено наявність істотних прогалин у національному законодавстві щодо правового статусу апарату суду, зокрема відсутність чіткого нормативного визначення, нечітке регулювання посадових обов'язків працівників, а також недостатнє фінансово-ресурсне забезпечення їхньої діяльності. Зазначені проблеми негативно впливають на ефективність судочинства та рівень суспільної довіри до судової влади. Проаналізовано зарубіжний досвід, зокрема Франції, Австрії, Німеччини, Грузії та Польщі, який засвідчив доцільність чіткої структуризації судового апарату, впровадження інституту *Rechtspfleger*, подальше впровадження інституту досудової медіації та спеціалізованих судових утворень. Обґрунтовано необхідність закріплення поняття «апарат суду» в українському законодавстві, а також необхідність реалізації положень Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 рр. у сфері матеріально-технічного забезпечення судової системи.*

***Висновок.** Ефективна організація апарату суду є ключовою умовою належного функціонування судової влади та є одним з ключових кроків до євроінтеграції України. Імплементація деяких зарубіжних практик може суттєво підвищити ефективність правосуддя в Україні та подолати інші наявні сьогоденні проблеми. Запропоновано конкретні кроки щодо законодавчого та інституційного вдосконалення судового апарату з урахуванням національних особливостей і міжнародних рекомендацій.*

***Ключові слова:** апарат суду, судова реформа, *Rechtspfleger*, організація судової влади, міжнародна практика, судові системи зарубіжних країн.*

THE LEGAL STATUS AND ORGANIZATION OF THE COURT APPARATUS: FOREIGN EXPERIENCE AND THE POSSIBILITY OF ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Nazarkevych Serhii Petrovych,
Postgraduate Student at the Department of National,
International Law and Law Enforcement
Kherson State University
serhii_nazarkevych@ukr.net
orcid.org/0009-0007-9353-6881

***The purpose** of this article is to conduct a comprehensive analysis of the legal status and organizational structure of the court apparatus in Ukraine and foreign countries, to identify regulatory gaps in national legislation, and to substantiate the possibility of overcoming them through the implementation of positive*

international experience. The article aims to develop recommendations for improving the organization of the court apparatus in Ukraine, enhancing the efficiency of justice, and strengthening public trust in the judiciary through the lens of advanced international practices.

The study is based on a combination of general scientific and special legal **methods**, in particular: the comparative legal method – to analyze the organization of court staff in foreign countries and to identify the prospects for adapting their experience in Ukraine; the systemic approach – to synthesize results and develop conclusions; and the formal legal method – for analyzing the relevant legal norms.

Results. The analysis revealed significant shortcomings in Ukrainian legislation regarding the legal status of the court apparatus, including the absence of a clear legal definition, insufficient regulation of staff duties, and inadequate financial and technical support. These issues negatively affect the efficiency of the judiciary and public trust in its functioning. Foreign experience – particularly that of France, Austria, Germany, Georgia, and Poland – demonstrates the importance of a clearly structured court apparatus, the introduction of the *Rechtspfleger* institution, further development of pre-trial mediation, and the creation of specialized judicial bodies. The article substantiates the need to legally define the term “court apparatus” in Ukrainian legislation and to implement the provisions of the Council of Europe’s Action Plan for Ukraine 2023–2026 in the field of institutional and material-technical support for the judiciary.

Conclusion. An effective court apparatus is a fundamental condition for the proper functioning of the judiciary and constitutes a key step towards Ukraine’s European integration. The selective implementation of foreign practices can significantly improve the quality of justice and address systemic challenges. The article offers specific proposals for legislative and institutional reform of the court apparatus, considering national legal characteristics and international recommendations.

Key words: court system, judicial reform, *Rechtspfleger*, organization of the judiciary, international practice, foreign judicial systems.

Вступ. Питання розвитку та формування ефективної судової системи в Україні залишається одним з найбільш пріоритетних та стратегічно важливих. Судова реформа, що триває протягом останніх десяти років, а також активні євроінтеграційні процеси, суттєво вплинули на необхідність опрацювання та дослідження зазначеної проблеми, зробивши її ще більш актуальною в умовах сучасних викликів.

На сьогодні, в контексті гармонізації українського законодавства до стандартів Європейського Союзу, одним із першочергових завдань є саме побудова незалежної, ефективної та неупередженої судової системи, здатної в повній мірі гарантувати захист прав і свобод громадян, інтересів юридичних осіб та держави загалом. Така система має відповідати критеріям прозорості, професіоналізму та підзвітності, на що в повній мірі впливає робота апарату суду.

Тобто, особливого значення набуває саме питання належної організації роботи апарату суду, який є не лише технічним, а й функціональним елементом системи правосуддя. Вивчення зарубіжного досвіду функціонування судової адміністрації, її правового статусу та моделі управління дозволить визначити перспективні підходи для вдосконалення української судової системи, що є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності правосуддя та євроінтеграції України.

Крім того, актуальність дослідження підтверджується сучасним станом судової системи та показниками діяльності апарату суду. Так, у першому півріччі 2023 р. середній рівень навантаження на одного суддю місцевого господарського суду становив 321 звернення, що на 67 % більше порівняно з аналогічним періодом 2022 р. Такий рівень навантаження суттєво ускладнює оперативність розгляду справ та негативно впливає на рівень довіри громадян до судової системи загалом. У цьому контексті аналіз зарубіжного досвіду постає як важливий

інструмент, що дозволить визначити шляхи оптимізації діяльності апарату суду та в певній мірі сприятиме подоланню наявних проблем (Судова влада України, 2023).

Питання функціонування судового апарату, зокрема його організаційного устрою та правового забезпечення, знайшли своє відображення у працях низки вітчизняних науковців. Значний внесок у вивчення даного питання зробили М. В. Вишневський, П. П. Порущук, П. Ю. Шпенова, А. М. Макаровець, І. В. Галівець та інші. Особливу увагу в рамках нашого дослідження заслуговують праці А. О. Малихіної та І. С. Лісної, в яких розглядається зарубіжний досвід кадрового забезпечення та організації діяльності апарату суду.

Водночас, попри наявність ґрунтовних напрацювань у цій сфері, залишається актуальним подальше комплексне дослідження апарату суду з урахуванням досвіду зарубіжних країн. Новизна даної статті полягає у поєднанні порівняльно-правового підходу з аналізом сучасного стану функціонування української судової адміністрації та формуванні перспектив імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняну правову систему.

Метою статті є аналіз правового статусу та організації апарату суду в зарубіжних країнах, виявлення ефективних моделей судової організації, які можуть бути корисними для України, а також оцінка можливості їх адаптації до національної правової системи з урахуванням особливостей і потреб України. Стаття спрямована на розробку рекомендацій щодо удосконалення організації судового апарату в Україні, підвищення ефективності судочинства та забезпечення більшого рівня довіри до судової влади через призмю передового досвіду міжнародної практики.

1. Загальна характеристика правового статусу та організації діяльності апарату суду в Україні

Загальні положення, що стосуються організації діяльності, правового статусу, структури та функцій апарату суду закріплені

у Законі України «Про судоустрій та статус судів», а також у Типовому положенні про апарат суду затверджене наказом Державної судової адміністрації України від 08.02.2019. Відповідного до вищезазначеного положення сам апарат суду у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про судоустрій і статус судів», «Про державну службу», «Про запобігання корупції», Кодексом законів про працю України, іншими кодексами та законами України, постановами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, Положенням про апарат суду, рішеннями Ради суддів України, рішеннями зборів суддів наказами Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, а також наказами й розпорядженнями голови суду та керівника апарату суду (Державна судова адміністрація України, 2019).

У межах цього розділу вбачаємо необхідним також окреслити поняття «правового статусу апарату суду» задля подальшого структурованого дослідження. Так, І. Антипова досліджуючи правовий статус судів, зазначає, що правовий статус визначається правовими, інструментальними й організаційними елементами, зокрема завданнями, функціями, адміністративними повноваженнями, юридичними гарантіями, які у взаємозалежній конструкції визначають місце, особливості впливу та умови діяльності (Антипова, 2021).

Крім того, як вказують Н. Я. Лепіш та Я. П. Павлович-Сенета, правовий статус судів, як і інших суб'єктів права характеризується наявністю певних базовими елементами, до яких належать: функції, компетенції (сукупність повноважень) та процедурно-процесуальні форми діяльності (Лепіш & Павлович-Сенета, 2022). Наразі, в українському законодавстві та науковій літературі відсутнє поняття правового статусу саме апарату суду, тому пропонуємо узагальнивши думки вищезгаданих науковців, сформулювати дане поняття за аналогією.

На нашу думку, правовим статусом апарату суду є закріплена у нормативно-правових актах сукупність завдань, функцій, компетенцій, адміністративних повноважень та юридичних гарантій, що у взаємодії визначають організаційне місце апарату суду в системі правосуддя, регулюють порядок його діяльності та структуру.

Так, апарат суду є структурно відокремленою частиною судової системи, яка здійснює організаційне, кадрове, інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення роботи суду. Основу його правового регулювання, як вже було зазначено, становлять Конституція України, Закон України «Про судоустрій і статус судів», Типове положення про апарат суду, накази Державної судової адміністрації України, а також акти внутрішнього судового управління.

Насамперед, слід зазначити, що функції апарату суду відображають основні напрями його діяльності та обумовлюють завдання, покладені на нього законодавством. Серед основних функцій апарату суду можна виокремити: організаційне забезпечення судового

процесу, включно з підготовкою та проведенням судових засідань; ведення діловодства і судового архіву; кадрове забезпечення та управління персоналом; фінансово-господарське обслуговування суду; інформаційне забезпечення шляхом адміністрування електронних систем документообігу; а також забезпечення прозорості діяльності суду через взаємодію із засобами масової інформації та громадськістю (п. 5 розділу II Типового положення).

Компетенція апарату суду, в свою чергу, визначається сукупністю його повноважень, передбачених нормативно-правовими актами. Зокрема, працівники апарату суду наділені повноваженнями щодо підготовки проєктів судових рішень і процесуальних документів, організації виклику учасників судового процесу, ведення обліку судових справ, адміністрування автоматизованої системи документообігу суду та здійснення інших дій, спрямованих на забезпечення судового провадження, що закріплене у ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус судів» (Верховна Рада України, 2016).

Структура апарату суду складається з адміністративно-організаційних підрозділів, що підтримують роботу суддів, зокрема через управлінські, кадрові, фінансові та технічні аспекти. Основними організаційними елементами є канцелярія, яка відповідає за реєстрацію справ і документацію, а також відділи, що займаються кадровими питаннями, бухгалтерією, архівуванням та інформаційними технологіями. Вищі органи управління судовою системою, такі як Вища рада правосуддя та Державна судова адміністрація, здійснюють координацію та нагляд за діяльністю апаратів судів на різних рівнях, забезпечуючи їх ефективність і відповідність законодавчим вимогам (Шпенюва, 2019).

Проаналізувавши низку нормативно-правових актів, можемо зазначити, що незважаючи на значні досягнення, в організації діяльності апарату суду в Україні існують низка недоліків, що впливають на ефективність його функціонування. По-перше, наразі в українському законодавстві відсутнє визначення поняття апарату суду, що створює правову невизначеність щодо його адміністративно-правового статусу. Дана прогалина може негативно впливати на взаємодію між працівниками апарату суду та суддями, формування адміністративно-правових гарантій, які повинні забезпечити незалежність та ефективність роботи апарату, а також на усвідомлення громадянами що з себе представляє апарат суду та які функції виконують його працівники. Згідно з даними Аналітичного звіту «Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів Харківської області», характерним низьким-середнім показником у більшості судів Харківської області є саме сприйняття роботи працівників апарату суду. Так, середнє значення цього показника у 2019 р. становило 4,11 балів, що є найнижчим серед інших критеріїв. Окремо, найгірший результат мав Московський районний суд, де рівень сприйняття склав 3,87 балів (USAID, 2019).

По-друге, однією з ключових проблем організації діяльності апарату суду в Україні є відсутність належної термінологічної визначеності щодо посад працівників апарату суду та чіткого законодавчого розмежування їхніх функцій і повноважень. На нашу думку, така невизначеність у регулюванні посадових обов'язків негативно позначається на ефективності управлінських процесів в апараті суду та породжує дублювання функцій, надмірну бюрократизацію та зниження відповідальності працівників.

Вказані недоліки обумовлені, зокрема, відсутністю в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII чіткої класифікації посад працівників апарату суду (ст. 155–159), а також недостатньою деталізацією їх функціональних обов'язків у Типовому положенні про апарат суду затвердженому рішенням ДСА України від 08.02.2019 № 131. Фактично, правове регулювання обмежується лише загальними визначеннями функцій окремих посадових осіб без конкретизації механізму їх взаємодії, що в свою чергу створює правову невизначеність.

Також відсутність законодавчо визначеної загальної структури апарату суду ускладнює управління судовими органами. Ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» лише окреслює загальні принципи організації апарату, тоді як конкретна структура залишається на розсуд керівництва суду, що призводить до значних відмінностей у практиці роботи судів навіть одного рівня. Загалом дані прогалини та обмеженість законодавчої бази досить негативно впливає на діяльність апарату суду, зокрема через надмірне навантаження певної категорії працівників тощо.

Крім того, серйозною проблемою залишається недостатнє фінансове, матеріально-технічне та соціальне забезпечення працівників апарату суду. За даними Аналітичного звіту «Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів Харківської області» (2019 р.), понад 47 % опитаних громадян вказали на незадовільний стан матеріально-технічного забезпечення судів. У зв'язку з цим було рекомендовано посилити забезпечення судів відповідними ресурсами для належного функціонування апарату. Зокрема, вказано на критичну необхідність модернізації обладнання, поліпшення умов праці працівників суду та забезпечення відповідного технічного оснащення для ефективної роботи з електронними системами документообігу.

2. Зарубіжний досвід організації апарату суду та можливість його імплементації в Україні задля подолання наявних проблем

Основні принципи щодо незалежності правосуддя, закріплені в резолюціях 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 р., встановлюють обов'язок кожної держави-члена забезпечити судову владу необхідними ресурсами для належного виконання її функцій. Також, 23 червня 2022 р. Європейська Рада надала Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Водночас Україні було висунуто низку вимог, які необхідно виконати

на шляху до європейської інтеграції, з-поміж яких продовження судової реформи в Україні (Вища Рада Правосуддя, 2025). Певні зобов'язання, щодо реформування судової системи та приведення її у відповідність до європейських стандартів, наша держава має також із моменту вступу до Ради Європи в 1995 р. (Романюк, 2015).

Тобто, в умовах глобалізаційних процесів, євроінтеграції України та наявності вищезгаданих зобов'язань особливого значення набуває вивчення і впровадження позитивного досвіду зарубіжних країн у сфері організації апарату суду як одного з основних елементів судової системи. Використання кращих світових практик є необхідною умовою для модернізації національного законодавства та формування ефективної і незалежної системи правосуддя, здатної відповідати сучасним викликам та забезпечувати верховенство права.

Передусім доцільно звернути увагу на досвід Французької Республіки, оскільки її модель правосуддя та система організації діяльності апарату суду є найбільш спорідненими до української. Наприклад, у цій країні апарат суду, як і в Україні, виконує виключно організаційне забезпечення діяльності суду. Схожість також проявляється у відсутності у французькому законодавстві терміну «апарат суду». Проте, на відміну від українського законодавця, у Франції існує чітко визначена структура, що включає секретаріату суду, а також інших технічних працівників суду.

Так, під секретаріатом суду розуміються працівники, які не здійснюють судових функцій, проте є невід'ємною складовою судової системи, виступаючи ключовою ланкою між громадянами та судовими установами. Основними їх завданнями є прийом заяв, видача завірених копій судових рішень, інформування сторін про дату та час судового розгляду тощо.

Працівники секретаріату суду у Франції є державними службовцями, підпорядкованими Міністерству юстиції. Статус державних службовців вони отримали відповідно до Закону від 30 листопада 1965 р., однак цей акт не поширювався на працівників секретаріатів комерційних судів. У межах секретаріату виокремлюють дві основні категорії працівників: *greffiers* (секретарі суду) та *greffiers en chef* (головні секретарі суду). Головний секретар суду належить до категорії А державної служби, секретарі суду – до категорії В, а технічні працівники, що забезпечують функціонування судів, віднесені до категорій С і D.

Розмежування повноважень між працівниками також є чітким: головний секретар зосереджує свою діяльність на організаційному забезпеченні роботи суду – кадровому управлінні, господарському адмініструванні, плануванні та виконанні бюджету, веденні реєстрів та архівів. Натомість секретарі суду займаються безпосередньою організацією процесу судочинства, веденням протоколів судових засідань, контролем за порядком у суді, реєстрацією справ, інформуванням сторін та складанням проектів судових рішень.

Тобто, система організації апарату суду у Франції демонструє високий рівень спеціалізації функцій працівників суду, забезпечує професіоналізацію судового адміністрування та сприяє підвищенню ефективності судочинства в цілому. Загалом, французька модель правового статусу апарату суду та його працівників є цілком подібною до української, проте, як було зазначено у Розділі I, в українське законодавство взагалі відсутнє визначення апарату суду (Малихіна, 2014).

З огляду на це, доцільним є запозичення окремих елементів французького досвіду, насамперед у частині законодавчого закріплення поняття апарату суду як окремого структурного елементу судової влади. Визначення апарату суду на законодавчому рівні сприятиме чіткішому розмежуванню адміністративно-організаційних функцій та забезпечить належний правовий статус його працівників. Це, у свою чергу, дозволить уникнути правової невизначеності, що наразі існує в Україні, підвищити ефективність управління судами та зміцнити незалежність судової влади в цілому.

Погоджуючись з думкою інших українських науковців, зазначаємо, що модель організації апарату суду, що функціонує у таких країнах, як Австрія та Німеччина, є найбільш перспективною для запозичення та адаптації в українських реаліях. Відповідно до цієї моделі, працівники апарату суду поділяються на кілька категорій:

- 1) *Rechtspfleger* – спеціалізовані службовці, які у визначених законом випадках здійснюють окремі судові функції без статусу судді, вирішуючи, передусім, справи безспірного характеру (наприклад, встановлення опіки і піклування, затвердження заповітів, ведення земельних, комерційних, морських та повітряних реєстрів, видача ордерів на арешт тощо);
- 2) працівники, що здійснюють допоміжні функції – аналіз законодавства, узагальнення судової практики, підготовка проєктів рішень;
- 3) адміністративний персонал – співробітники фінансових, інформаційно-технологічних підрозділів, канцелярій;
- 4) технічний персонал – працівники, відповідальні за матеріально-технічне забезпечення суду;
- 5) інші працівники апарату суду, які не входять до попередніх категорій.

Необхідність створення інституту типу *Rechtspfleger* у Німеччині та Австрії була зумовлена зростанням кількості судових справ, збільшенням обсягів судового навантаження без відповідного збільшення кадрового забезпечення, прагненням до спрощення судових процедур та дотриманням розумних строків розгляду справ.

Аналогічні виклики актуальні й для України: постійне зростання кількості судових справ, значний обсяг наказних проваджень, розвиток групових позовів та адміністративних спорів створюють об'єктивну необхідність у пошуку нових підходів до організації діяльності судів. Відповідно, запровадження в Україні інституту працівників, подібних до *Rechtspfleger*, могло б суттєво розвантажити суддів від виконання процедурних та технічних функцій, оптимізувати строки розгляду нескладних

справ і водночас підвищити загальну ефективність судочинства (Макаровець, 2018).

Запровадження такої моделі потребувало б внесення комплексних змін до процесуального та організаційного законодавства, розробки стандартів професійної підготовки відповідних кадрів та чіткої регламентації їх повноважень. У довгостроковій перспективі це сприятиме підвищенню доступності правосуддя, ефективності роботи судової системи та зміцненню довіри громадян до судової влади.

Крім того, для розвантаження апарату суду та загалом судової системи було б корисно запровадити обов'язкову досудову медіацію в окремих категоріях справ, зокрема у спорах щодо визначення місця проживання дитини та способу участі у її вихованні, така практика є характерною для більшості європейських країн, також даний інститут досить ефективно функціонує у Грузії. Як зазначає суддя Верховного Суду Олена Білоконь, емоційна напруга та складність таких спорів вимагають застосування більш гнучких, адаптивних інструментів позасудового врегулювання, які дозволяють враховувати індивідуальні обставини справи і зменшити навантаження на судову систему (Верховний Суд, 2023).

Також, ефективним кроком є можливість впровадження тимчасових надзвичайних заходів в умовах кризових ситуацій, як це передбачено, наприклад, Конституцією Польщі (ч. 2 ст. 175), яка допускає створення надзвичайного суду або застосування прискореного судового процесу лише на період війни. Такий підхід дозволяє оперативно реагувати на зростання обсягу справ, пов'язаних із надзвичайними обставинами, розвантажуючи тим самим апарат суду та забезпечуючи своєчасне здійснення правосуддя (Лісна, 2018).

Важливим напрямом подолання фінансових і матеріально-технічних проблем у функціонуванні судової системи є реалізація заходів, передбачених Планом дій Ради Європи для України на 2023–2026 рр. «Стійкість, відновлення та відбудова». Зокрема, передбачено підтримку реформ із розвитку незалежної, ефективної та надійної судової системи через удосконалення механізмів фінансування судів, забезпечення більш ефективного розподілу ресурсів, зменшення кількості нерозглянутих справ, оптимізацію навантаження на суддів та підвищення рівня цифровізації судових процесів. Комплексне впровадження цих заходів сприятиме підвищенню стійкості судової влади, поліпшенню умов роботи працівників апарату суду та забезпеченню доступу громадян до ефективного правосуддя.

Висновки. Аналіз національного законодавства засвідчив наявність суттєвих прогалин, зокрема відсутність чіткого визначення правового статусу апарату суду, неврегульованість посадових функцій працівників апарату та недостатнє фінансово-технічне забезпечення їх діяльності. Дані чинники вкрай негативно впливають на якість правосуддя і рівень довіри громадян до судової влади, а також заважає нормальному функціонуванню апарату суду в Україні.

Досвід зарубіжних країн, зокрема Франції, продемонстрував важливість чіткої структури-

зації функцій апарату суду, визначення статусу його працівників як державних службовців та належного кадрового забезпечення. Наголошено на необхідності закріплення в українському законодавстві поняття «апарат суду».

Також було проаналізовано австрійську та німецьку модель організації апарату суду. Виявлено, що для зменшення навантаження на судовий апарат та суддів перспективним було б впровадження інституту *Rechtspfleger* – спеціалізованих службовців, які у визначених законом випадках здійснюють окремі судові функції без статусу судді, вирішуючи, передусім, справи безспірного характеру.

Наголошено на необхідності подальшого впровадження обов'язкової досудової медіації за прикладом Грузії, також задля зменшення навантаження на судову систему. Також, було розглянуто можливість введення так званих «надзвичайних судів» подібних до Республіки Польща. Задля подолання матеріально-технічних проблем рекомендується додержуватися плану закріпленого у Плані дій Ради Європи для України на 2023–2026 рр. «Стійкість, відновлення та відбудова».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Судова влада України. Роль медіації, її розвиток в Україні сьогодні й точки перетину із судочинством обговорили на круглому столі у ВС. Верховний Суд, 2023. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1512260>
2. Державна судова адміністрація України. Типове положення про апарат суду : наказ від 08.02.2019 № 131. URL: <https://court.gov.ua/archive/1458184/>
3. Антипова І. Л. Адміністративно-правовий статус вищих спеціалізованих судів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 245 с.
4. Лепіш Н. Я., Павлович-Сенета Я. П. Особливості правового статусу суду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 389–392.
5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
6. Шпенюва П. Ю. Актуальні питання щодо структури та чисельності апарату суду. *Судова апеляція*. 2019. № 2. С. 84–93.
7. Оцінка рівня задоволеності громадян якістю окремих аспектів функціонування судів Харківської області : аналітичний звіт / Р. Ляхачов, М. Ляхачова; заг. ред. Є. Полтенко. *Програма USAID «Нове правосуддя», Громадська спілка «Мережа правового розвитку»*. Харків, 2019. 115 с.
8. Про звернення Вищої ради правосуддя до Кабінету Міністрів України із пропозиціями щодо пріоритетних завдань фінансового забезпечення судової влади та її незалежності на 2026–2028 роки. *Вища рада правосуддя*. 2025.
9. Виступ Голови Верховного Суду України Ярослава Романюка на III Міжнародному судово-правовому форумі «Судова реформа в Україні: європейський вектор» 19 березня 2015 р. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/67B595F419D7580CC2257E0D005EDBBE?OpenDocument&year=2015&month=03&\(дата звернення: 28.04.2025\)](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/67B595F419D7580CC2257E0D005EDBBE?OpenDocument&year=2015&month=03&(дата звернення: 28.04.2025)).
10. Малихіна А. О. Зарубіжний досвід організації та правового забезпечення роботи апарату суду. *Юрист України*. 2014. № 2 (27). С. 18–24.
11. Макаровець А. М. Адміністративно-правовий статус апарату суду в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2018. 216 с.
12. Лісна І. С. Зарубіжний досвід функціонування судових систем та можливість його використання під час проведення судової реформи в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2018. № 1 (35). С. 123–131.
13. Судова влада України. У Верховному Суді відбулася нарада щодо здійснення правосуддя в умовах воєнного стану. 2023. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1458184/>

REFERENCES:

1. Sudova vlada Ukrainy (2023). Rol mediatsii, yii rozvytok v Ukraini sohodni y tochky peretynu iz sudochynstvom obhovoryly na kruhlomu stoli u VS [The role of mediation, its development in Ukraine today, and points of intersection with the judiciary discussed at the round table in the Supreme Court]. *Verkhovnyi Sud*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1512260>
2. Derzhavna sudova administratsiia Ukrainy (2019). Typove polozhennia pro aparat sudu: nakaz vid 08.02.2019 No. 131 [Model Regulation on the Court Staff: Order No. 131 dated 08.02.2019]. URL: <https://court.gov.ua/archive/1458184/>
3. Antypova, I. L. (2021). Administratyvno-pravovyi status vyshchikh spetsializovanykh sudiv v Ukraini [Administrative and legal status of higher specialized courts in Ukraine] (Candidate's thesis). Kyiv.
4. Lepish, N. Ya., & Pavlovych-Seneta, Ya. P. (2022). Osoblyvosti pravovoho statusu sudu [Peculiarities of the legal status of the court]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*, (5), 389–392.
5. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 r. No. 1402-VIII [On the Judiciary and the Status of Judges: Law of Ukraine dated June 2, 2016, No. 1402-VIII] (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, (31), Art. 545.
6. Shpenova, P. Yu. (2019). Aktualni pytannia shchodo struktury ta chyselnosti aparatu sudu [Current issues regarding the structure and staff numbers of the court apparatus]. *Sudova apelatsiia*, (2), 84–93.
7. Lykhachov, R., Lykhachova, M. (Eds.) (2019). Otsinka rivnia zadovolenosti hromadian yakistiю okremykh aspektiv funktsionuvannia sudiv Kharkivskoi oblasti: Analitychnyi zvit [Assessment of citizens' satisfaction with specific aspects of court performance in Kharkiv region: Analytical report]. *USAID "New Justice" Program, Legal Development Network*. Kharkiv.
8. Vyshcha rada pravosuddia (2025). Pro zvernennia Vyshchoi rady pravosuddia do Kabinetu Ministriv Ukrainy iz propozyitsiiamy shchodo priorytetnykh zavdan finansovoho zabezpechennia sudovoi vlady ta yii nezalezhnosti na 2026–2028 roky [On the appeal of the High Council of Justice to the Cabinet of Ministers of Ukraine with proposals for priority tasks of financial support for the judiciary and its independence for 2026–2028].
9. Romaniuk, Ya. (2015). Vystup Holovy Verkhovnoho Sudu Ukrainy na III Mizhnarodnomu sudovo-pravovomu forumi "Sudova reforma v Ukraini: yevropeyskyi vector" 19 bereznia 2015 roku [Speech by the Chief Justice of the Supreme Court of Ukraine at the III International Judicial-Legal Forum "Judicial Reform in Ukraine: European Vector" on March 19, 2015]. [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/67B595F419D7580CC2257E0D005EDBBE?OpenDocument&year=2015&month=03&](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/67B595F419D7580CC2257E0D005EDBBE?OpenDocument&year=2015&month=03&)
10. Malykhina, A. O. (2014). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii ta pravovoho zabezpechennia roboty aparatu sudu [Foreign experience in the organization and legal support of court staff work]. *Yuryst Ukrainy*, (2) (27), 18–24.
11. Makarovets, A. M. (2018). Administratyvno-pravovyi status aparatu sudu v Ukraini [Administrative and legal status of the court apparatus in Ukraine] (Candidate's thesis). Sumy.
12. Lisna, I. S. (2018). Zarubizhnyi dosvid funktsionuvannia sudovykh system ta mozhlyvist yoho vykorystannia pid chas provedennia sudovoi reformy v Ukraini [Foreign experience in the functioning of judicial systems and its possible use in the judicial reform in Ukraine]. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka*, (1) (35), 123–131.
13. Sudova vlada Ukrainy (2023). U Verkhovnomu Sudi vidbulasia narada shchodo zdiisnennia pravosuddia v umovakh voiennoho stanu [A meeting on the administration of justice under martial law took place in the Supreme Court]. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1458184/>

Стаття надійшла до редакції 09.05.2025
The article was received 09 May 2025